บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรสัตว์น้ำ ถือว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติอย่างหนึ่ง ที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะเป็นอาหารโปรตีนของคนภายในประเทศแล้ว ยังสามารถเป็นสินค้าส่งออกไปขายยังต่างประเทศ โดยมีการส่งออกสินค้าสัตว์น้ำ ปีพ.ศ. 2550 จำนวน 205,866 ล้านบาท (กรมประมง กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ. 2549 : ออนไลน์) เป็นการแก้ปัญหาการขาดดุลการค้าระหว่างประเทศได้เป็นอย่างดี ก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนไทยเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจการประมง เช่น อุตสาหกรรมโรงงานน้ำแข็ง ห้องเย็น อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าสัตว์น้ำและอุตสาหกรรมการต่อเรือ (วิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์. 2544 : 19) แต่อย่างไรก็ตามทรัพยากรประมง มีลักษณะที่มีความแตกต่างจากทรัพยากรธรรมชาติอื่น กล่าวคือไม่สามารถกำหนดที่อยู่อาศัย และแหล่งหากินได้อย่างชัดเจน เพราะสัตว์น้ำมักจะเคลื่อนย้ายแหล่งไปหากินในที่ต่าง ๆ ตามฤดูกาล ซึ่งสัตว์น้ำที่อาศัยอยู่ตามแหล่งน้ำธรรมชาติ ประชาชนทั่วไปสามารถเสาะแสวงหาผลประโยชน์ได้ง่าย โดยกลุ่มบุคคลหนึ่งบุคคลใดไม่มีสิทธิ์ หรือมีอำนาจในการหวงแหนหรือกีดกันไม่ให้คนอื่นใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำ ดังนั้นการควบคุมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรจึงทำได้ยาก

ในอดีตที่ผ่านมาในประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์มากจนถึงขนาดในอดีตมีผู้กล่าวขานว่า "ในน้ำมีปลาในนามีข้าว" มีการใช้เครื่องมือทำการประมงขนาดเล็กที่เกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้านแบบง่าย ๆ เช่น ลอบ แห เป็นต้น และหากินพอยังชีพ การค้าสินค้าสัตว์น้ำมีน้อยมาก ต่อมามีประชากรเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้ความต้องการในการบริโภคเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วยจึงเป็นสาเหตุทำให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำการประมง โดยมีการพัฒนาเครื่องมือประมงที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เช่น มีการต่อเรือขนาดใหญ่และใช้เครื่องยนต์ แต่ที่เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำมากที่สุดก็คือ การทำการประมงที่ขาดความรับผิดชอบ โดยการทำการประมงที่ทำลายวงจรชีวิตสัตว์น้ำอย่างมากมาย เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศวิทยา เช่น การจับปลาในฤดูปลาวางไข่ การใช้ระเบิด การใช้ยาเบื่อเมา และการใช้กระแสไฟฟ้าทำการประมง นอกจากนั้นยังใช้เครื่องมือที่กฎหมายห้ามทำการประมง เช่น เครื่องมือโพงพาง แหสวรรค์ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเครื่องมือที่ทำลายสัตว์น้ำเป็นจำนวนมากทั้งสิ้น และที่สำคัญที่สุดก็คือ ประชาชนในชุมชนยังขาดจิตสำนึกรักและหวงแหนทรัพยากรสัตว์น้ำ โดยการนำขยะมูลฝอยและสารเคมีต่าง ๆ ทิ้งลงในแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ผู้ประกอบการทางด้าน

อุตสาหกรรมขาดความรับผิดชอบทิ้งน้ำเสียจากโรงงานลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ จากการสำรวจพบว่ามีโรงงานอุตสาหกรรมและฟาร์มเลี้ยงสัตว์บริเวณรอบอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จำนวน 15 โรงงาน (กรมประมง หน่วยป้องกันและปรามการประมงน้ำจืดเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์. 2543 :15)

เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์เป็นเขื่อนที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อประโยชน์ทางด้านชลประทาน ด้านการเกษตร ด้านการท่องเที่ยว เพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วมในเขตปริมณฑลและกรุงเทพมหานคร เริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2537 และเริ่มเก็บกักน้ำเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2541 มีพื้นที่อ่างเก็บน้ำ 114,119 ไร่ กรมชลประทาน (2541 : 17) รายงานผลกระทบจากการสร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ว่าจะมีจำนวน 7,700 ครอบครัว จำนวนที่ดินที่จะต้องจ่ายทดแทนทรัพย์สิน 100,944 ไร่ 11,700 แปลง ตามโครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมประมงจึงได้มีนโยบายในการ ที่จะทำให้อ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธ์ เป็นแหล่งประมงที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งมีการดูแลแหล่งพ่อแม่พันธุ์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และชาวประมงตลอดจนประชาชนในท้องถิ่น ทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำให้มากที่สุด ให้เป็นตัวอย่างแก่แหล่งน้ำอื่นๆ เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์เป็นเขื่อนที่มีปัญหาทางด้านการประมงเป็นอย่างมาก เนื่องจากเกิดการแย่งชิงทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างรุนแรงโดยใช้เครื่องมือที่ผิดกฎหมาย ตลอดจนผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นพยายามที่จะกีดกันชาวประมงต่างถิ่นไม่ให้ทำการประมงได้สะดวกจึงเกิดปัญหาความขัดแย้งอย่างรุนแรงในการทำประมง การกระทำดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การขาดการมีส่วนร่วมเกิดจากปัญหาความขัดแย้งในการแย่งชิงทรัพยากรประมงและ การไร้จิตสำนึกของประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว (คดีหมายเลขแดงที่ 532/2547 วันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2547) เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 ชาวบ้านตำบลมะนาวหวาน รวม 82 คน ได้ยื่นฟ้องผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรีต่อศาลปกครองเรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับหน่วยงานทางการปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยมิชอบด้วยกฎหมาย โดยการออกประกาศจังหวัดลงวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2542 เรื่องห้ามใช้เรือประกอบเครื่องยนต์ทุกชนิดทำการประมงในอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ตามคดีหมายเลขดำที่ 2092/2545 ต่อมาศาลยกฟ้อง ตามคำพิพากษาศาลปกครองกลาง และจากข้อมูลสถิติการจับปลาของชาวประมงในบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ลดลงจาก พ.ศ. 2543 จำนวนปลาที่จับได้ 584,590 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 21,300,756 บาท (กรมประมง หน่วยป้องกันและปรามการประมงน้ำจืดเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์. 2543 : 14) ต่อมาปี พ.ศ. 2551 ปลาที่จับได้เพียง 307,466 กิโลกรัมคิดเป็นมูลค่า 9,116,280 บาท (กรมประมง หน่วยป้องกันและปรามการประมง น้ำจืดเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์. 2551 : ไม่ปรากฏเลขหน้า)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มีภารกิจในการศึกษาวิจัย และพัฒนาด้านการประมงเพื่อจัดการทรัพยากรประมง ควบคุม ป้องกันและปราบปรามการทำการประมงให้เป็นไปตามกฎหมายประมงและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยการหามาตรการในการแก้ปัญหาด้วยการกำหนดมาตรการในการทำการประมง และการใช้ประโยชน์จากสัตว์น้ำอย่างยั่งยืน โดยการออกนโยบายการพัฒนาประมงแห่งชาติประกอบกับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554) ที่เสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูลกัน ด้วยการส่งเสริมสิทธิชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการสงวน อนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนาการใช้ประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น โดยการให้ความรู้ความเข้าใจ ทางด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง และสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่ม อาสาสมัครอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชาวประมง ในการบริหารจัดการทรัพยากรประมงชุมชน และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำของแหล่งน้ำ ในชุมชนเพิ่มมากยิ่งขึ้น

การมีส่วนร่วมของชุมชนและปลูกสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง (กังวาลย์ จันทรโชติ. 2545 : 447-451) ที่จะทำให้ทรัพยากรสัตว์น้ำในบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์มีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น เพื่อลดความขัดแย้งของชาวประมงและสนองนโยบายของรัฐบาลในการขจัดปัญหาความยากจนแบบบูรณาการ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมภาคประชาชนซึ่งจะทำให้ในอนาคตของประเทศไทยได้มีทรัพยากรสัตว์น้ำใช้อย่างยั่งยืนตลอดไป การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ผู้วิจัยมีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำ จึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชาวประมงในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธ์ โดยศึกษาปัจจัยพื้นฐาน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการประมง ปี พ.ศ. 2490 และระดับการมีส่วนร่วมของชาวประมงที่อาศัยอยู่รอบบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ในด้านร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชาวประมงในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ในด้านร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล

2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชาวประมงในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ในด้านปัจจัยพื้นฐาน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการประมง ปี พ.ศ. 2490

ความสำคัญของการวิจัย

ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติอยู่มากมาย มีการนำทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ มาใช้ในการสนับสนุนในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้และเป็นแหล่งอาหารให้กับประชากรของประเทศแล้ว ทรัพยากรสัตว์น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่านอกจากเป็นอาหารโปรตีนที่มีสำคัญต่อร่างกายแล้ว ยังสามารถใช้ในการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการประมง ซึ่งทรัพยากรสัตว์น้ำนั้นเป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป หากมีการแข่งขันแย่งชิงเพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำ โดยไร้จิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำปัญหาต่าง ๆ ก็จะตามมาซึ่งจะส่งผลกระทบในหลายๆ ด้านด้วยกัน เช่น ทรัพยากรสัตว์น้ำจะหมดไปอย่างรวดเร็ว เมื่อมีปริมาณน้อยลง ก็จะมีผลกระทบโดยตรงกับอาชีพการทำประมงและของประชาชน และส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ เป็นต้น ดังนั้นการจะใช้ประโยชน์ทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างยั่งยืน การมีส่วนร่วมของชาวประมงในการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการมีส่วนร่วมของชาวประมงในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

การศึกษาครั้งนี้น่าจะนำไปสู่การวางแผนโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ โดยใช้การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจัง เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการแย่งชิงทรัพยากรสัตว์น้ำ รวมทั้งลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเนื่องจากการทำประมง ตลอดจนเป็นการขจัดปัญหาความยากจน เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

1. หน่วยในการวิเคราะห์ ได้แก่ ชาวประมงที่อาศัยอยู่รอบบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธ์ ปี พ.ศ. 2550

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรเป็นการเลือกแบบเจาะจงเนื่องจากประชากรกลุ่มนี้ เป็นชาวประมงที่อาศัยในบริเวณรอบอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธ์ ปี พ.ศ. 2550 ในพื้นที่ 7 ตำบล 3 อำเภอ 2 จังหวัด คือ ตำบลโคกสลุง ตำบลมะนาวหวาน ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ตำบลแก่งผักกูด ตำบลมะกอกหวาน อำเภอ ท่าหลวง จังหวัดลพบุรี ตำบลคำพราน ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี จำนวน 440 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ชาวประมงที่อาศัยในบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธ์ ปี พ.ศ. 2550 จากจำนวนกลุ่มประชากร 440 คน นำมาคำนวณหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane) (บุญธรรม จิตต์อนันต์. 2540 : 114) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 210 คน แล้วจึงใช้วิธีเทียบสัดส่วนจากประชากรที่มีอยู่จริงในพื้นที่แต่ละตำบลเมื่อได้ยอดจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละตำบล จึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากโดยเขียนรายชื่อของแต่ละบ้านในแต่ละตำบล แล้วหยิบขึ้นมาจดรายชื่อ บ้านเลขที่ แล้วทิ้งใบสลากลงไปใหม่ และจับไปเรื่อย ๆ จนครบตามจำนวนที่เทียบสัดส่วนไว้ทุกพื้นที่ ซึ่งรายละเอียดแต่ละพื้นที่มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.2.1 ตำบลวังม่วง	จำนวน	14	คน
2.2.2 ตำบลคำพราน	จำนวน	30	คน
2.2.3 ตำบลหนองบัว	จำนวน	35	คน
2.2.4 ตำบลโคกสลุง	จำนวน	40	คน
2.2.5 ตำบลมะนาวหวาน	จำนวน	50	คน
2.2.6 ตำบลมะกอกหวาน	จำนวน	20	คน
2.2.7 ตำบลแก่งผักกูด	จำนวน	21	คน
	รวม	210	คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ปัจจัยด้านพื้นฐาน ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา ระยะเวลาที่อยู่อาศัย และจำนวนแรงงานในครัวเรือน

3.1.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย อาชีพ รายได้ และหนี้สินครัวเรือน

3.1.3 ปัจจัยด้านสังคมประกอบด้วย การเป็นสมาชิกกลุ่ม การได้รับรู้ข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ

3.1.4 ปัจจัยด้านความรู้ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการประมง ปี พ.ศ. 2490

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

3.2.1 ร่วมคิด

3.2.2 ร่วมทำ

3.2.3 ร่วมรับผลประโยชน์

3.2.4 ร่วมประเมินผล

กรอบความคิดในการวิจัย

จากแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรประมงตาม พ.ร.บ. การประมง ปี พ.ศ. 2490 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ และ แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสาร จึงสรุปได้ว่า ปัจจุบันชาวประมงส่วนใหญ่ จับสัตว์น้ำเพื่อเลี้ยงครอบครัวและเป็นรายได้หลัก แต่มีชาวประมงบางส่วนทำการประมงโดยไม่ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. การประมง ปี พ.ศ. 2490 ทำให้ทรัพยากรสัตว์น้ำ ถูกทำลายอย่างมากมาย ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการไม่ได้รับรู้ข่าวสารข้อมูลด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ จึงควรอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงเพื่อนำไปปรับปรุงการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำโดยการมีส่วนร่วมของชาวประมงเป็นกรอบในการวิจัยครั้งนี้

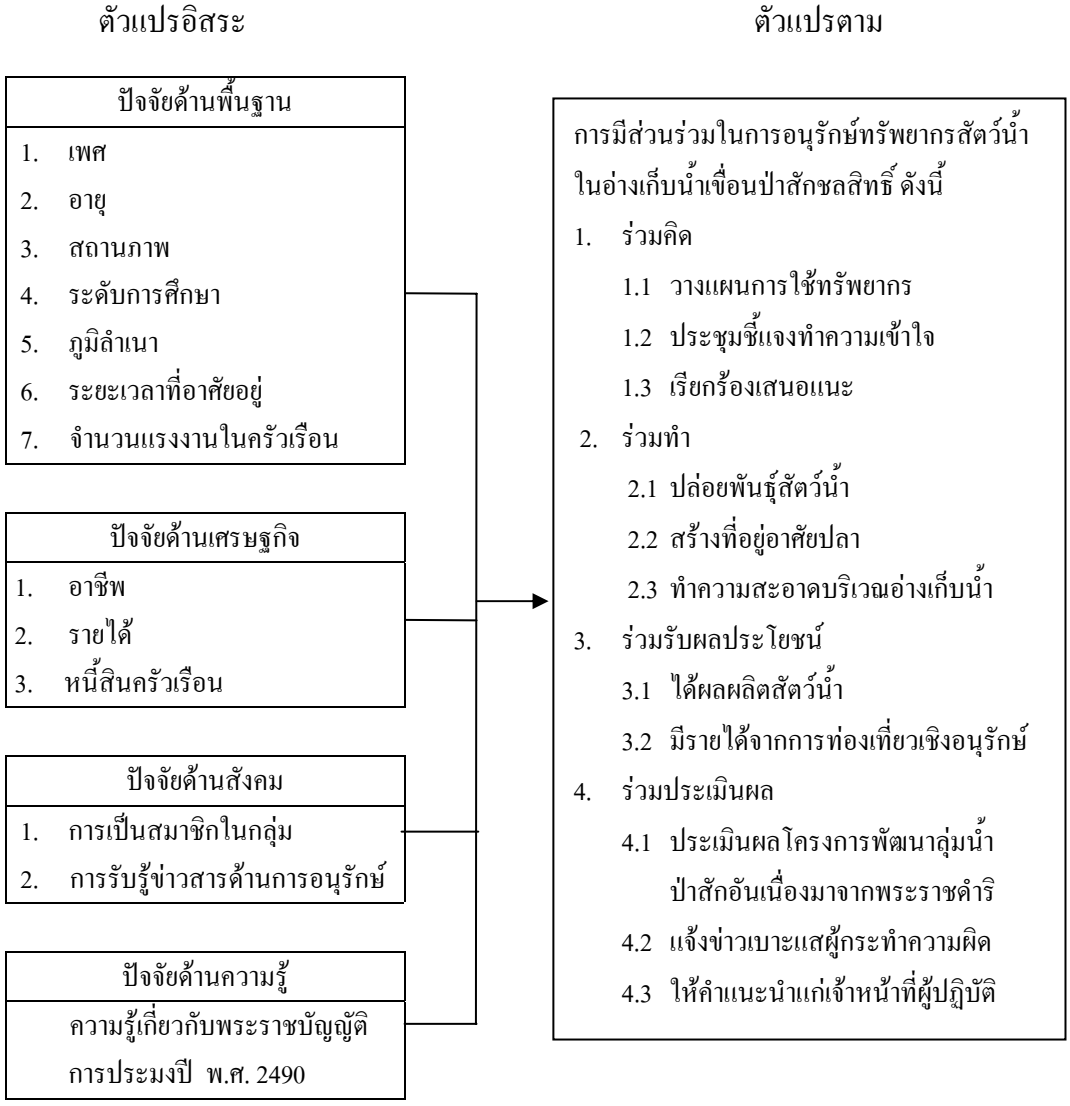

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิกรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชาวประมง หมายถึง ประชาชน ทั้งชายและหญิงที่ประกอบอาชีพจับสัตว์น้ำด้วยวิธีการต่าง ๆ ในอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ระหว่างปี พ.ศ. 2549-2550

2. ปัจจัย หมายถึง ส่วนประกอบที่สำคัญซึ่งจะเป็นสาเหตุที่จะทำให้เกิดผลในรูปของพฤติกรรมของชาวประมงในบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

2.1 ปัจจัยด้านพื้นฐาน หมายถึง เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนาเดิม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ และจำนวนแรงงานในครัวเรือนของชาวประมงในบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

2.2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ หมายถึง อาชีพ รายได้ หนี้สินครัวเรือนของชาวประมงในบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

2.3 ปัจจัยทางด้านสังคม หมายถึง การเป็นสมาชิกกลุ่ม และการรับรู้ข่าวสาร ข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำของชาวประมงในบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

2.4 ปัจจัยด้านความรู้ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการประมง ปี พ.ศ. 2490 ของชาวประมงในบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

3. การมีส่วนร่วม หมายถึง การกระทำของชาวประมงในบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ในการแสดงออกเกี่ยวกับ

3.1 ร่วมคิด หมายถึง วางแผนการใช้ทรัพยากร ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ และเรียกร้องเสนอแนะของชาวประมงในบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

3.2 ร่วมทำ หมายถึง ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ สร้างที่อยู่อาศัยของปลาและการทำความสะอาดบริเวณอ่างเก็บน้ำของชาวประมงในบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

3.3 ร่วมรับผลประโยชน์ หมายถึง ได้ผลผลิตสัตว์น้ำ มีรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชาวประมงในบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

3.4 ร่วมประเมินผล หมายถึง ประเมินผลโครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้านการประมง การแจ้งข่าวเบาะแสผู้กระทำความผิด และให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ

4. ทรัพยากรสัตว์น้ำ หมายถึง สิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่อาศัยอยู่ในน้ำมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมในอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

5. การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ หมายถึง การรักษา การฟื้นฟู การรู้จักใช้ทรัพยากรประมงอย่างชาญฉลาดให้มีประโยชน์มากที่สุดและอย่างยั่งยืนยาวนานที่สุดโดยทั่วถึงกันของชาวประมงในบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านพื้นฐานที่ต่างกันทำให้การมีส่วนร่วมของชาวประมงในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์แตกต่างกัน

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ต่างกันทำให้การมีส่วนร่วมของชาวประมงในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์แตกต่างกัน

3. ปัจจัยด้านสังคมที่ต่างกันทำให้การมีส่วนร่วมของชาวประมงในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์แตกต่างกัน

4. ปัจจัยด้านความรู้ที่ต่างกันทำให้การมีส่วนร่วมของชาวประมงในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชาวประมงในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

2. ได้ข้อมูลสารสนเทศมาเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนชาวประมงบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

3. เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าและวิจัยในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในประเด็นอื่นต่อไป